

انتشارات هنرنگ
۱۳۹۶

داریوش شاه

برزگ‌ترین اصلاح‌گرایران باستان
شهرزاد مظفری کا کاوند

سرشناسه: مظفری کا کاوند، شهرزاد،
عنوان و نام پدید آور:
داریوش شاه بزرگترین اصلاحگر ایران باستان، شهرزاد مظفری کا کاوندی،
ویراستار ادبی: نادر آزادبخت،
مشخصات نشر: تهران: هرنگ، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۱۸۲ ص:، مصور رنگی،
شابک: 978 - 600 - 8159 - 61 - 2
وضعیت فهرست نویسی: فبا
پادداشت: کتابخانه: ص: ۱۷۷-۱۸۲ همچنین به صورت زیرنویس:
موضوع: داریوش هخامنشی اول، شاه ایران، ۵۵۰ - ۴۲۴ ق. م.
موضوع: ایران -- تاریخ -- از آغاز تا ۵۵۸ ق. م.
موضوع: Iran -- History -- To 558 B.C.
رده بندی کنگره: ۹۵۵ / ۲۵۰ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی: ۹۵۵ / ۰۱۶
شماره کتابشناسی ملی: ۶۸۹۳۴۴۸

انتشارات هرنگ
۱۳۹۶

داریوش شاه بزرگترین اصلاح گر ایران باستان

شهرزاد مظفری کا کاوند

ویراستار ادبی: نادر آزادبخت

طراحی جلد: صفت آرای: داریوش جعفری

ریت: چاپ: اول ۱۳۹۶

تعداد: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۰۰۰

آدرس دفتر مرکزی: انتشارات هرنگ:

خرم آباد، خیابان شهر، مطهری،

تماس: ۰۹۱۶ ۷۱۲ ۷۲۰۳ - ۰۶۶ - ۳۳۳۳۸۵۸۸

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: بررسی و نقد منابع
۱۲	سخن اول: در باب کتاب
۲۵	فصل دوم: تاریخ ایران باستان از آغاز تا روی کار آمدن هخامنشیان
۲۶	پیش سخن
۲۶	سخن اول: ایران پیش از تاریخ
۲۷	سخن دوم: ایران پیش از آریاییان
۲۹	سخن سوم: مهمترین اقوام پیش از آریاییان در ایران
۲۹	کاسی ها یا قوم کاسیت
۳۰	سلطنت کاسیان
۳۱	لولویی ها: لولوبیان
۳۳	گوتی ها
۳۵	مادیان
۳۶	کاسی ها
۳۸	اورارتی
۳۸	سخن چهارم: تمدن پیشینه‌ی تمدن ایرانی
۴۱	شهرنشینی
۴۰	به قدرت رسیدن سومر و ساسانیان
۴۱	وزر و آریاییان
۴۳	سخن پنجم: ایران باستان
۴۳	مادها
۴۳	هخامنشیان
۴۴	ایران در زمان سلوکیان
۴۵	نظام اداری
۴۵	سه مجلس تصمیم‌گیری
۴۵	ساسانیان
۴۷	سخن ششم: آشنایی با سلسله هخامنشیان
۴۷	شاهنشاهی هخامنشی از آغاز تا فرجام
۵۱	اوضاع اجتماعی عهد هخامنشی
۵۲	طبقات اجتماعی
۵۲	زبان در دوره‌ی هخامنشیان و داریوش شاه
۵۳	شاهنشاهی و چگونگی به تخت رسیدن داریوش
۵۹	فصل سوم: اصلاحات داریوش شاه
۶۰	پیش سخن
۶۰	سخن اول: ایران در آستانه‌ی شاه شدن داریوش
۶۱	سخن دوم: تأثیر تمدن ایران عهد داریوش بر سایر ملل
۶۴	سخن سوم: جغرافیای ایران در زمان داریوش و ضرورت تکوین دولت گسترده
۶۶	سخن چهارم: تشکیل اتحادیه و پیدایش نخستین دولت بزرگ
۶۸	سخن پنجم: داریوش شاه و هویت ایرانی

۷۰	سخن ششم: دیوان سالاری و تشکیلات شاهنشاهی
۷۱	از مقام‌ها و مشاغل نظام اداری
۷۱	نوح گلی به جای فرم کاغذی
۷۱	مهر به جای امضاء
۷۲	دستورهای اداری
۷۲	مأموریت
۷۳	سخن هفتم: عدالت و مشروعت قضا و قانون در عهد داریوش شاه
۷۳	سخن هشتم: منشاء حاکمیت و مبای مشروعت
۷۴	سخن نهم: نیک‌خواهی و مقبولیت در حکومت
۷۷	سخن دهم: جنگی شاهان بزرگ ایرانی کوروش و داریوش در کشور گشایی
۸۳	سخن یازدهم: پروژه‌های عمرانی در عصر داریوش (بهره‌گیری از ابتکارات سایر ملل)
۸۵	کاخ شوش
۸۶	نقش رستم
۸۷	سخن دوازدهم: آثار بزرگ معماری دوره‌ی هخامنشی و داریوش شاه
۸۹	سخن سیزدهم: شیوه‌های مدیریت پروژه زمان داریوش
۸۹	مکان‌یابی پروژه
۹۰	ترسیم طرح جامع‌ی کاخ
۹۰	طرح معماری
۹۰	شناسایی و برنامه‌ریزی فعالیت‌ها
۹۲	تأمین مواد
۹۳	سایر فعالیت‌ها
۹۳	سازماندهی کار
۹۴	فازبندی پروژه
۹۴	زمانبندی پروژه‌ها
۹۵	دستوردها
۹۷	حفر و احداث کانال سونر
۹۹	هدف داریوش از حفر و احداث کانال سونر
۱۰۰	استداد و مسیر جریان کانال داریوش
۱۰۱	ابعاد و طول کانال احداثی داریوش اول
۱۰۳	سخن چهاردهم: احداث کانال و تأثیرات اقتصادی و تجاری در دوره‌ی هخامنشیان
۱۰۵	سخن پانزدهم: تعامل هخامنشیان و داریوش شاه با ادیان
۱۰۷	دین کوروش
۱۰۹	دین کمبوجیه
۱۱۰	داریوش اول
۱۱۵	سخن شانزدهم: داریوش و نوآوری در تئوری سیاسی و رواداری مذهبی
۱۱۶	سخن هفدهم: مالیات و خراج در عهد هخامنشیان
۱۱۶	خراج
۱۱۶	خراج و مالیات دوره‌ی اولیه حکومت هخامنشیان در دوران حکومت کوروش بزرگ، کمبوجیه و بردیا
۱۲۰	گنومات
۱۲۰	سیستم مالیات خراج‌گذاری در دوران داریوش اول
۱۲۲	شیوه‌ی گردآوری مالیات

۱۲۴	هدایا و خراج (اقوام هدیه دهنده و خراج دهنده)
۱۲۶	سخن هجدهم: الواح مالی و حسابداری و حسابرسی در ایران عهد داریوش
۱۲۷	اشکیلات مالی ایرانی ها
۱۲۷	لوح های دیوانی تخت جمشید
۱۲۸	دوره ی عیلامی
۱۲۸	داریوش و امور دیوانی
۱۲۹	سیستم حقوق و دستمزد
۱۳۰	سخن نوزدهم: سازمان اداری و مالی پارس و حسابداران خیره
۱۳۰	خزانه دارها
۱۳۱	نظام کنترل
۱۳۱	سابقه ی اعداد منفی
۱۳۱	تهیه ی صورت مالی
۱۳۲	نظام حسابداری
۱۳۲	حسابداری
۱۳۳	خاکستری سیستم محاسباتی و نظارتی داریوش
۱۳۴	سخن بیست و یک: ارتش
۱۳۵	سازمان ارتش
۱۳۶	پادگان
۱۳۷	سواره نظام
۱۳۸	ناوگان دریایی
۱۳۹	سخن بیست و دوم: روابط سیاسی هخامنشیان و داریوش شاه با کشورهای همسایه
۱۴۴	سکاها و هخامنشیان
۱۴۶	سخن بیست و سوم: حقوق بر و شهرنمادی
۱۵۱	سخن بیست و چهارم: قوانین و اقدامات اقتصادی مرفقی
۱۵۲	رفاه و تأمین اجتماعی در زمانه هخامنشی و داریوش
۱۵۶	سخن بیست و پنجم: سیستم قضایی و رعایت عدالت
۱۵۷	سازمان قضایی و آیین دادرسی هخامنشیان
۱۵۷	قاضیان در دستگاه هخامنشی
۱۵۷	داریوش، قانونگذاری نو
۱۵۸	قانون محوری
۱۵۹	سخن بیست و ششم: فرمان ها و احکام قضایی داریوش در سنگ نبشته
۱۵۹	سنگ نبشته بیستون
۱۶۰	سنگ نبشته ی بزرگ پشت سر نقش ایستاده داریوش در نقش رستم
۱۶۱	برخورد با دروغ
۱۶۲	سخن بیست و هفتم: عدالت در تضمین حقوق عمومی
۱۶۴	سخن آخر
۱۶۹	تصاویر
۱۷۶	منابع و مأخذ

مقدمه

هخامنشیان یا هخامنشیان (۳۳۰ - ۵۵۰ پیش از میلاد، ۲۲۰ ساله) نام دودمان و یک سلسله شاهان در ایران دوره باستان است که تبار ایشان به هخامنش می‌رسد که سرکرده‌ی خاندان یا رگاد از خاندان‌های پارسیان بوده‌است. شاهنشاهی هخامنشی در پی فتوحات کوروش و کمبوجیه بر سرزمین‌های اراضی حاصلخیز ممالک گوناگون خاور نزدیک تأسیس شد. داریوش بزرگ را می‌توان یکی از نوابغ هوشمند و شایسته‌ی تاریخ شاهنشاهی ایران دانست. زیرا او به استوار ساختن و وسعت بخشیدن و آن را به نحو استوارتری سازماندهی کرد. شاهنشاهی هخامنشی پس از دو قرن از رود سند تا دریای اژه، از سیر دریا تا خلیج فارس و نخستین آبشار نیل گسترده بود. سرانجام با مرگ داریوش سوم در یک توطئه، در همان زمان که حریفش اسکندر در مقام فاتح ظاهر می‌شد، از میان رفت. کوروش کبیر استوانه‌ی کوروش را به وجود آورد که به نظر می‌رسد اولین بیانیه حقوق بشر جهان باشد. او اولین پادشاهی بود که پسوند نامش کلمه «رازگ» است. وی همچنین اولین شاه انشان است که دقیقاً «شاه ایران» نامیده شد. کوروش در ادامه مدعی شد که بر آن مسلط شد و به شاهنشاهی پارس ضمیمه کرد برده‌داری را ممنوع کرد عقاید مهم و اساسی کوروش بعداً بر حقوق بشر تأثیرات بزرگی به جا گذاشت. به عنوان مثال قواعد حکومت‌داری کوروش با گزینش عشق به جای ترس بنیان قانون اساسی ایالات متحده آمریکا را تحت تأثیر قرار داد. بعد از مرگ کوروش پسرش کمبوجیه حکومت کرد و کار را در کشورگشایی ادامه داد و دستاوردهای درخشانی در مصر به دست آورد. با مرگ کمبوجیه پسرش به سر قدرت درگرفت و کسی که نسبت کوچکی با شاهنشاهی هخامنشی داشت یعنی داریوش ادعای پادشاهی کرد (وی در ۴۸۶ - ۵۲۲ قبل از میلاد حکومت کرد). وی پس از مرگ کمبوجیه برضد بردیای دروغین که خود را فرزند کوروش معرفی کرده بود قیام کرد. باستان‌شناسان وی بازستانند در سال ۵۲۲ پیش از میلاد بر اریکه شاهی نشست. او در شرایطی قریب به دست گرفت که ایران در آشوب به سر می‌برد؛ پس برای بازگرداندن ثبات امنیت و آرامش اهداف مهمی را در سرگرفت. اگرچه برخی از اقدامات داریوش از ملل متمدن بزرگتر به عاریت گرفته شده است ولی چون در ایران باستان است، او قصد داشته تا با نوآوریهای خویش باعث شاه بزرگترین نوآوری‌ها در ایران باستان است. او قصد داشته تا با نوآوریهای خویش باعث ایجاد امنیت و ثبات عدالت اجتماعی در ایران شود. پس داریوش با تشکیل سپاه جاویدان به سازمان دادن نیروی نظامی کشور پرداخت. در راستای همین نوآوری‌ها او با اقوام گوناگونی که جزو قلمرو او بودند با تسامح برخورد می‌کرد و آزادی مذهب در کشور را برقرار نمود.

داریوش برای حفظ ایران مانند شاهراهی ساخته که مهم‌ترین آن راه شاهی بود و در کنار راه چهارخانه‌هایی قرار داد، او با حفر تنگه سوئز و متصل کردن دریای سرخ به رود نیل اولین برنامه شناخته شده خدمات مراسلاتی در تاریخ را منجر شد. همچنین او با تقسیم شاهنشاهی به استان‌ها و گماردن فرمانداران ایالتی و سپهبدان ولایتی و کنجواران محلی در هر یک از استان‌ها باعث ثبات بخشیدن به اوضاع سیاسی با شیوه دادگراانه شده است. در دوران او به ساختن دژ اهمیت زیادی داده شده که معماری‌های پرسپولیس و تخت جمشید و کاخ‌های شاهی از جمله آنها هستند. در واقع هدف داریوش کبیر چیزی جز قدرتمند ساختن ایران و مردمش نبوده است و در قیاسی منصفانه باید او را بزرگترین اصلاح‌گر تاریخ باستان دانست. برای این سیاق در تحقیق پیش رو تلاش شده است تا فصل اول پشینه‌ی مطالعاتی نام گیرد. توجه به منابع دست اول استفاده و نقد آنها برای ارائه بحثی نوین مهم به نظر می‌آید. فصل دوم به تاریخ ایران باستان از آغاز تا روی کار آمدن هخامنشیان می‌پردازد. فصل سوم به شاهنشاهی هخامنشیان و عهد داریوش بزرگ می‌پردازد. بررسی چگونگی سر کار آمدن هخامنشیان در زمانه آنها از حیث شاهنشاهی هخامنشی از آغاز تا فرجام پر اهمیت می‌نماید. فصل چهارم به آوری‌های داریوش از تمامی ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، هنری، عمرانی و پرداختن می‌شود. که الثفات نظر به آنها در مقایسه با دیگر شاهان از مهمترین مباحث این فصل می‌باشد. لازم به ذکر است که در پایان تحقیق عکس‌هایی توسط محقق از بناهای برجای مانده هخامنشیان گرفته شده که مرید بر تحقیق و سند موثق در راه تأیید نوشتارهای محقق است. بد است این تحقیق به نوبه خود بر تلاش‌های پژوهشی ایران زمین در عهد باستان موثر واقع گردد.